

הַתַּנְ"ךְ שֶׁלָנוּ

סֵפֶר מַלְכִים א

אלון חזני

איורים: נעמה להב

אור עציון ספרי איכות תורניים

הסכמות שהתקבלו לספרי "התנ"ך שלנו"

מכתב הסכמה

מאת הרב זכריה בן שלמה שליט"א

ראש הכולל והגרעין התורני "אורות יצחק" במודיעין

הרב אלון חזני שליט"א, רב קהילת אור התורה במודיעין, שהנני מכירו שנים רבות, יראתו קודמת לחוכמתו, בעל מידות תרומיות, נעים הליכות, למד שנים רבות בכולל, זוכה לעלות מעלה מעלה, ומשמש כרב ור"מ שנים רבות וזכה להעמיד תלמידים הרבה לאהבת תורה, מידות ויראת שמים.

והנה כעת בא עם פירושו החשוב והיפה על ספר יהושע כדי להאהיב התורה על לומדיה. הדקדוק והדיוק הם נר לרגליו ולכן היו לבטים כיצד לפרש ולאיייר דברים מסוימים על מנת שיהיו מדויקים, והתייעץ עימי כיצד ואיך לעשות זאת.

הפירוש נכתב בהסתמכות על חז"ל ופרשנים גדולי ישראל שהם נר לרגלנו ומפיהם אנחנו חיים.

ובאתי כאן בברכה, שיזכה להפיץ תורתו, ספר זה עם עוד ספרים אחרים, לזכות את הרבים ולהאיר עיניהם בתורתו, וידיו רב לו.

בברכת התורה ולומדיה

הצב"י

זכריה בן שלמה

5/2/14

מכתב הסכמה

מאת הרב שלמה אבינר שליט"א

ראש ישיבת עטרת ירושלים

יישר כחו

של ר' אלון חזני

על ספרו החשוב

התנ"ך שלנו

ספר שופטים

עבור ילדינו היקרים

הערוך בעריכה נפלאה

גם נאמנה

וגם מושכת הלב

גם התוכן

גם הצורה

ובודאי יהיה לברכה גדולה.

בברכה נאמנה

שלמה אבינר

אבינר

מכתב הסכמה

מאת הרב יעקב צ'קוטאי שליט"א

רב העיר מודיעין

הובאו לפני גיליונות הספר "התנ"ך שלנו" על ספר שופטים. מעשי ידי אומן, רב פעלים לתורה ולתעודה, חכו ממתקים וכולו מחמדים. תהילתו בקהל חסידים יראת ד' היא אוצרו ועליו יציץ נזרו. מזכה הרבים בתורה ובמעש"ט כבוד מכובדנו היקר והאהוב הרה"ג אלון חזני שליט"א רב הקהילה החשובה "אור התורה" בעירנו.

משחר נעוריו הכרתי את משפחתו, בית של תורה, יראת שמים ואהבת תורה.

מזה שנים רבות משמש בקודש בקהילותינו באהבה ומסירות למען הילדים והנוער בפעולות קודש המחברים את הדור הצעיר לאבינו שבשמים.

והן עתה ממשיך הרה"ג אלון חזני בספרו "התנ"ך שלנו" על ספר שופטים בטוב דעת וטעם. מתוך גישה וראיה המתאימים לילדים לחבב עליהם את לימוד התורה. כזה ראה וקדש, עונג של תורה. חזק ואמץ.

ויזכה מכובדנו המחבר, להגדיל תורה ולהאדירה, ויפוצו מעיינותיך החוצה לזכות את הרבים באהבת תורה ויראת שמים.

ותן לו הקב"ה עוז ותעצומות להוציא עוד כהנה וכהנה ספרים חשובים ללימוד הנביאים והלכה, מתוך אהבה ורצון. וימלא הקב"ה משאלות ליבו לטובה ולברכה אכ"ר.

בברכת התורה והארץ,

הרב יעקב צקוטאי

מכתב הסכמה

מאת הרב חיים דרוקמן זצ"ל

ראש ישיבת אור עציון ויו"ר מרכז ישיבות

ואולפנות בנ"ע

לכבוד

הרב אלון חזני

הרבה שלום וברכת ד'!

בהמלצתי על ספרך הטוב "התנ"ך שלנו" על ספר יהושע, הבעתי את הציפייה שבע"ה תמשיך ותוציא ספרים דומים על יתר ספרי התנ"ך.

והנה אנחנו זוכים בספרך החדש על ספר שופטים. **ספרים אלה שיונקים מתורת ארץ ישראל, אותה למדת בישיבתנו "אור עציון", בוודאי מוסיפים ללימוד התנ"ך של ילדים.**

כפי שכתבתי בברכתי לספרך הראשון: "ספר זה יכול גם לשמש את ההורים בלימודים עם ילדיהם. אמנם הילדים לומדים בבית הספר, אבל יש ערך מיוחד שההורים לומדים איתם, והרבה פעמים שואלים ההורים מה הם יכולים ללמוד אתם, מעבר ללימוד שהילדים לומדים בבית הספר."

רבנותינו מלמדים אותנו שיש ערך מיוחד ללימוד תורה של ילדים: "אמר ריש לקיש משום רבי יהודה נשיאה – אין העולם מתקיים אלא בשביל הבל תינוקות של בית רבן" (שבת קט, ב).

בברכת התורה והארץ,

חיים דרוקמן

חיים דרוקמן

עַל הַסֵּפֶר

הורים יקרים,

ספר זה נועד לסייע בלימוד פשט התנ"ך באופן יסודי, והוא הותאם במיוחד ללימוד משותף של הורים עם ילדיהם. פסוקי המקרא הם עיקר הספר. בסוגריים שבתוך הפסוקים נוסף פירוש בסיסי לסיוע בהבנת הכתוב. הפירוש מבוסס על גדולי פרשני הדורות: אונקלוס, רש"י, רד"ק, מצודות ומלבי"ם, לפעמים נעשה שימוש גם בפירוש "דעת מקרא" בן זמננו. בפרקי המקדש הלכתי לאורו של המצודות. למען הקריאה השוטפת, לא תמיד ישנה חזרה על פירושים לעניינים שכבר פורשו. כדי להקל על הקורא, נוסח הפסוקים הוא לפי הקרי - ולא הכתיב. לצד הפסוקים מובאות הרחבות ותוספות, למשל:

שאלות פשט המלוות את הפסוקים - מטרתן: שיפור הלימוד וההבנה. ישנן גם שאלות "לדעתכם" שמטרתן פיתוח חשיבה מעמיקה, לשאלות אלו ייתכנו יותר מתשובה אחת נכונה. בקשו מילדכם נימוק לתשובתו ודונו עימו על כך. בסוף הספר מובא תשובון לשאלות, שימו לב שלא תמיד התשובה המובאת שם היא התשובה האפשרית היחידה.

שאלות נכון / לא נכון -

יש לזהות לפי הפסוקים אילו משפטים נכונים ואילו שגויים.

שאלות אתגר.

חידות חזרה על הפרק - ישנן חידות שמוצגים בהן איורים והילדים צריכים להשתמש בדמיון כדי למצוא את הקשר לפסוקים. במהלך השנים נוכחתי לראות שדמיון הילדים עולה על כל מה שיכולתי לדמיין בעצמי, על כן לא הבאתי את ההקשרים שעלו בדעתי.

הרחבות לפירושים, מדרשים קשורים, הרחבות ארכיאולוגיות והרחבות על הטבע.

הרחבה לשונית של ביטויי לשון בני זמננו שמקורם בפרק.

מפות - משמשות להמחשת מהלך האירועים ומקומם. הדעות חלוקות בנוגע לכמה מהאתרים כך שנדרשתי להכריע. על פי רוב בחרתי את הדעה המתאימה לפשט הכתוב או להיגיון הצבאי.

מובאות ממזמורי תהלים או מדברי הימים הקשורות לאירועים המוזכרים בספר.

צירי זמן - חלק מהפרקים נפתחים בצירי זמן הממחישים את התקדמות האירועים מבחינה כרונולוגית.

המלצות ללימוד

בשלב הראשון טוב לקרוא עם הילד קבוצת פסוקים ברצף כדי שירכוש את לשון התנ"ך. לאחר מכן כדאי לחזור ולספר את תוכן הפסוקים בלשון פשוטה בעזרת פירושי המילים המשולבות בטקסט. לבסוף, מומלץ לעיין במפות המצורפות ובמסגרות ההרחבה ולענות ביחד על השאלות המצורפות לאותה קבוצת פסוקים. ילדים בגילי הגן ובית הספר היסודי זקוקים לרוב להמחשה כמותית או מידתית, על כן מומלץ להשתמש בדוגמאות מוחשיות מהחיים, למשל:

- **להמחשת כמויות -** מספר הלוחמים שהשתתפו במלחמה הוא כמספר התושבים בעירנו...
- **להמחשת מידות -** המרחק שהמרגלים עברו הוא כמו המרחק מפה לבית של סבא וסבתא...
- **המחשת משקלים -** משקל הזהב הוא בערך כמשקל כיסא...

יהי רצון שספר זה יסייע להרבות לימוד תורה בישראל, ויתקיים בנו הפסוק:
"לא יָמוּשׁ סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפִּי, וְהִגִּיתָ בוֹ יוֹמָם וָלַיְלָה" (יהושע א, ח).

- אלון חזני -

המלכת שלמה

דוד סובל מקר

א והמלך דוד זקן, בא בימים, ויכסהו בבגדים, ולא יחס לו {היה לו קר}.

ב ויאמרו לו עבדיו {שריו ואנשיו}:

יבקשו לאדני המלך נערה בתולה {לא נשואה, שהם גופה גבוה יותר}, ועמדה לפני המלך, ותהי לו סכנת {מחממת, ויש שפרשו: מטפלת בו}, ושכבה בחיקה {צמוד אליה}, וחם לאדני המלך.

ג ויבקשו נערה יפה בכל גבול {ארץ} ישראל וימצאו את אבישג השונמית {מהעיר שונם} ויבאו אתה למלך. ד והנערה יפה עד מאד, ותהי למלך סכנת ותשרתהו, והמלך לא ידעה {לא התחתן איתה ולא התנהג איתה בקרבה וחפה פאלו הם נשואים}.

1. איך נסו לחמם בהתחלה את דוד?
2. מדוע הציעו אנשי המלך לחפש לו נערה?
3. עבדי דוד צינו באזניו תכונות שצריכות להיות בנערה, אך למעשה הם חפשו בנערה עוד תכונה שלא הזכירו לו, מהי התכונה?
4. לדעתכם, מדוע לא הזכירו את התכונה הזאת לדוד?
5. האם התחתן דוד עם אבישג?

מדוע לא התחתן דוד עם אבישג?

אבישג נבחרה לסייע לדוד בעת זקנותו, ולא כדי להתחתן איתו. נוסף על כך, התורה מצוה את המלך: "ולא ירבה לו נשים" (דברים יז, יז), ולכן לא היה דוד רשאי לשאת עוד אשה בנוסף על אלו שכבר נשא.

מדוע לא חממו הבגדים את דוד?

רבי יוסי ברבי חנינא (ברכות סב, ב) מביא סבה רוחנית לכך שלא חממו הבגדים את דוד: "כל המבזה את הבגדים – סוף אינו נהנה מהם". בספר שמואל א (כד, ד) מספר, שדוד חתך את בגדו מעילו של שאול בהיותם במערה, ובכך בזה את הבגדים, ומשום כך לא הועילו לו הבגדים בזקנותו.

1. האם אדניהו היה אדם ענוו?
2. מדוע לא פחד אדניהו שינזף בו אביו על מעשיו?
3. לדעתכם, למה הדגיש הכתוב פעמים למי לא קרא אדניהו לסעודה?
4. לדעתכם, מדוע בחר אדניהו להתעצב דוקא עם יואב?

מי עוד אסף אנשים שירוצו
לפניו? (רמז - שמואל ב, טו)

"בקר ומריא"

מהפסוקים עצמם לא ברור מהו:
"מריא". יש המסבירים כי המריא
הוא פר מפטם. יש המסבירים,
על פי ציורים ותבליטים עתיקים,
שזה איננו פר מהזן הקים היום
בארץ, אלא זן אחר שנכחד.
יש המפרשים שהכוונה לבהמה
הנקראת היום: בופלו וג'מוס.

אדניהו מנסה בערמה להמליך את עצמו

ה ואדניהו בן חגית (אשת דוד) מתנשא (מתפאר) לאמר: אני אמלך! (אף
שלא נבחר לך). ויעש לו רכב ופרשים, וחמשים איש רצים לפניו (כדי
שיכבדוהו). 1 ולא עצבו (נזר בו) אביו מיקמו (מעולם), לאמר: מדוע פכה
עשית? וגם הוא טוב תאר מאד, ואתו ילדה (אמו) אחרי (שנולד לדוד)
אבשלום (מאשה אחרת).

2 ויהיו דבריו (התעניין) עם יואב בן צרויה (שר הצבא) ועם אביהר הכהן.
ויעזרו אחרי אדניהו (למלך).

ח (אבל) וצדוק הכהן ובניהו בן יהוידע (מפקד משמר המלך) ונתן הנביא
ושמעיה ורעי והגבורים (בצבא) אשר לדוד לא היו עם אדניהו (לא
הצטרפו אליו).

ט ויזבח אדניהו צאן ובקר ומריא (פר מפטם) עם אבן הזחלת (סמוך
לסלע גדול שהמים זוחלים וזורמים לידו), אשר אצל (לצד המעיין) עין רגל.
ויקרא את כל אחיו בני המלך ולכל אנשי יהודה עבדי המלך.
י ואת נתן הנביא ובניהו ואת הגבורים (מפקדי הצבא הבכירים) ואת
שלמה אחיו - לא קרא.

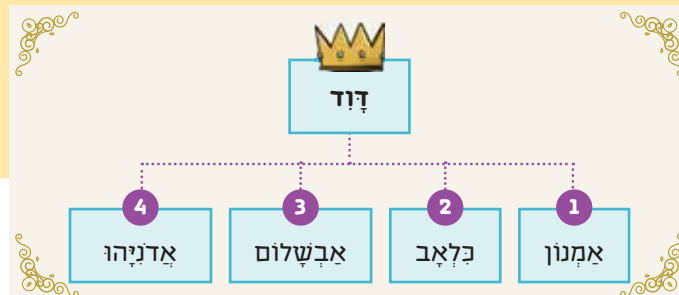

מדוע טען אדניהו שהוא צריך למלך אחרי דוד?

מקבל שהבן הגדול הוא היורש את מלוכת אביו. בספר שמואל מזכרים
בניו הראשונים של דוד, בסדר זה: אמנון, כלאב, אבשלום, אדניהו,
שפטיה, יתרעם. שלמה נולד שנים אחר כך, לצד בנים אחרים.

אמנון ואבשלום נהרגו בספר שמואל. איננו יודעים מה קרה לכלאב, והוא
בנראה נפטר או שלא היה מתאים למלוכה. יוצא אפוא שמבחינת סדר
הבנים היה אדניהו הבא בתור לרשת את המלוכה.

נוסף על כך, אדניהו חש שהוא האהוב ביותר על דוד אביו, וגם המראה
החיצוני שלו היה מרשים, ולכן טען שהוא עתיד לרשת את המלוכה מדוד.

נתן הנביא מיעץ לבת שבע

יא ויאמר נתן אל בת שבע אם שלמה, לאמר:

הלא שמעת כי מלך אדניהו בן חגית? ואדניהו דוד לא ידע.

יב ועתה, לכי איעצך נא עצה ומלטי {היילי} את נפשך ואת נפש בנהך שלמה.

יג לכי ובאי אל המלך דוד ואמרת אליו: הלא אתה אדני המלך נשבעת לאמרתך {כי דברה על עצמה כשפחה}, לאמר: כי שלמה בנהך ימלך אחרי, והוא יושב על כסאי. ומדוע מלך אדניהו?

יד הנה עודך {בזמן שאת} מדברת שם עם המלך, ואני אבוא אחריך ומלאתי {אשלים} את דברך.

1. האם ידע דוד על מעשי אדניהו?
 2. נתן אמר לבת שבע שעליה להציל את עצמה. לדעתכם, מדוע מסכן לה שאדניהו ימלך?
 3. לדעתכם, למה הדגיש הכתוב שבת שבע היא אמו של שלמה?
 4. כדי לשכנע את דוד, פעל נתן בשלבים:
- א.** תחלה תגיע בת שבע לדבר עם.....
- ב.** אחריה יגיע..... לדבר אתו על אותו נושא.

5. דוד הבין שבת שבע לא באה לבקרו סתם, ולכן שאל אותה:.....
6. בת שבע הזכירה לדוד שהוא..... לה ששלמה..... אחרי מותו.
7. בת שבע ספרה לדוד ש..... עורר משהו להמליך את עצמו, שהרי עבדה שלא הזמין למשהו את.....
8. בת שבע אמרה שדוד יכול לשנות את המצב אם..... מי יהיה המלך הבא.

בת שבע פונה לדוד

טו ותבא בת שבע אל המלך החדר {אף החדר}. והמלך זמן מאד.

ואבישג השונמית משרת {משרתת} את המלך. **טז** ותקד בת שבע ותשתחו למלך. ויאמר המלך:

מה לך?

יז ותאמר לו:

אדני, אתה נשבעת ביהוה אלהיך לאמרתך כי "שלמה בנהך ימלך אחרי, והוא יושב על כסאי". **יח** ועתה, הנה אדניה מלך, ועתה אדני המלך לא ידעת. **יט** ויזבח שור ומריא וצאן לרב ויקרא לכל בני המלך ולקביתר הכהן וליאב שר הצבא. {אבד} ולשלמה עבדה לא קרא.

כ ואתה אדני המלך, עיני כל ישראל עליך להגיד להם מי יושב על כסא אדני המלך אחרי {מחכים שתקבע ותכריז} מי יהיה המלך אחריך. **כא** {אף אם לא תאמר דבר} והיה כשכב אדני המלך עם אבתיו {כשתמות}, והייתי אני ובני שלמה חפאים {חסרים. תחסר לנו המלכות. ונענש במוות כחוטאים}.

ההבטחה ששלמה ימלך אחרי דוד

בספר דברי הימים א (כב, ט-י) דוד מספר לשלמה שה' הבטיח לו שהוא ימלך על ישראל אחרי: "הנה בן נולד לך... שלמה יהיה שמו... והכינותי כסא מלכותו על ישראל עד עולם". יוצא שעוד לפני לדתו, כבר נודע לדוד ששלמה ימלך אחרי. לדעתכם, האם אדניהו ושאר אנשי המלך הכירו נבואה זו?

- ◆ נתן הנביא הגיע אחרי שיצאה בת שבע מלפני דוד.
- ◆ נתן הנביא השתחוה לדוד כשבא לפניו.
- ◆ נתן נעלב שאדניהו ישב על הכסא שלו.
- ◆ נתן ספר שכל בני המלך, חוץ משלמה, תומכים באדניהו.
- ◆ נתן שאל את דוד אם הוא קבע שאדניהו ימלך אחריו.

בדבריו של נתן הנביא יש פרטים על מעשי אדניהו שבת שבע לא ספרה לדוד. מה הם?

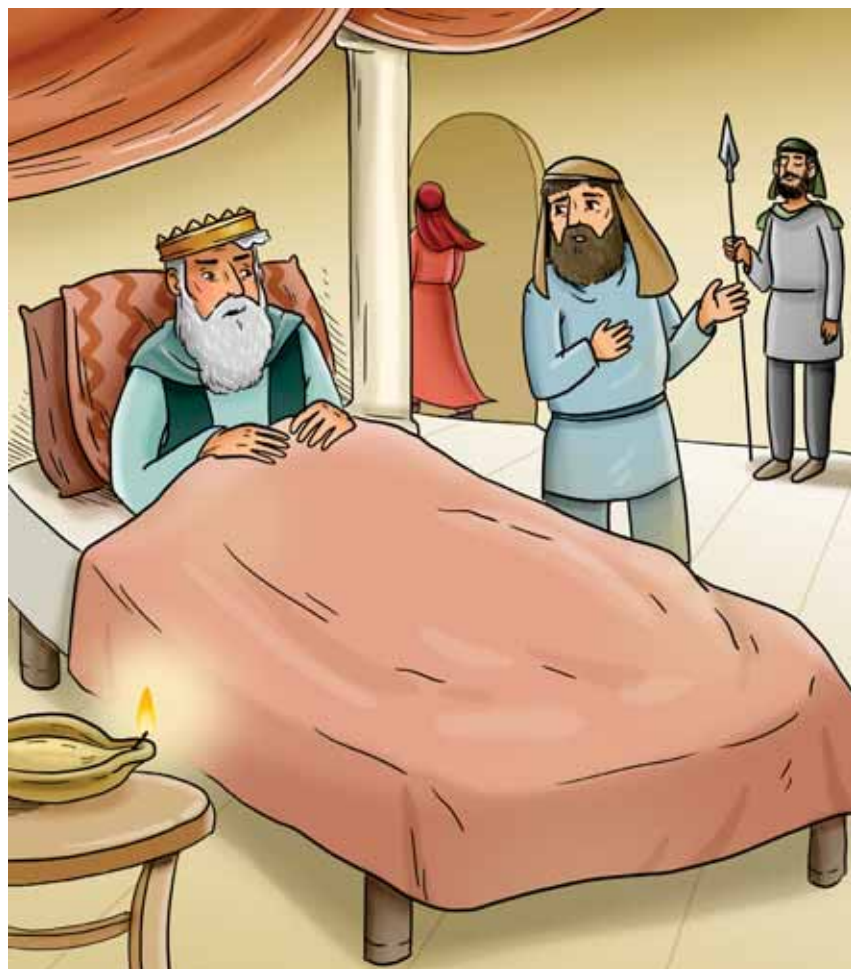

הרמב"ם (הלכות מלכים ב, ה) פוסק בעקבות מעשה נתן הנביא: "אפלו נביא עומד לפני המלך, משתחוה ארצה, שנאמר: 'הנה נתן הנביא, ויבא לפני המלך וישתחו למלך'.

אבל כהן גדול... אינו עומד לפניו, אלא המלך עומד לפני כהן גדול, שנאמר (במדבר כז, כא): 'ולפני אלעזר הכהן יעמד'. אף על פי כן, מצוה על כהן גדול לכבד את המלך ולהושיבו ולעמד מפניו כשיבא לו, ולא יעמד המלך לפניו, אלא כשישאל לו במשפט האורים".

נתן מגיע לדוד לשאל מי יהיה המלך

כב והנה עודנה {בזמן שבת שבע} מדברת עם המלך, ונתן הנביא בא.
כג ויגידו למלך, לאמר: "הנה נתן הנביא!" ויבא לפני המלך וישתחו {השתחוה} למלך על אפיו ארצה. **כד** ויאמר נתן:
 אדני המלך, אתה אמרת: "אדניהו ימלך אחרי, והוא יושב על כסאי"? **כה** כי ירד היום {מירושלים למען} ויזבח שור ומריא וציאן קרב ויקרא לכל בני המלך ולשורי הצבא ולאביתר הכהן, והנכם אכלים ושתים לפניו ויאמרו: "יחי המלך אדניהו!"
כו ולי, אני עבדה, ולצדק הכהן ולבניהו בן יהוידע ולשלמה עבדה לא קרא. **כז** אם מאת אדני המלך נהיה הדבר הזה {להמליך את אדניהו}, ולא הודעת את עבדה {אף לא הודעת לי} מי יושב על כסא אדני המלך אחריו?

1. האם נשארה בת שבע עם דוד כשדבר אותו נתן?
2. לפי דברי דוד, מתי הוא יקים את השבועה לבת שבע?
3. איך הגיבה בת שבע לדברי דוד?

4. דוד צוה לקחת את ולערוך תהלוכה חגיגית לכוון המעין.
5. דוד צוה לעשות כמה דברים שיוכיחו ששלמה הוא המלך:
 - א. להרכיב אותו על ה..... של.....
 - ב. צדוק ונתן..... אותו בשמן.
 - ג. יתקעו ב..... ויכריזו ששלמה הוא ה.....
 - ד. יחזירו את שלמה לארמון וישיבו אותו על..... המלך.

איך מושחים מלך?

בעת מנוי אדם למלך מטפטים על ראשו טפות בצורת כתר משמן המשחה, שהוא שמן שהוסיפו לו מרכיבים מיוחדים, כפי הכתוב בחמש שמות (ל, כב-לג).

צאצאי דוד המלך לא היו צריכים להמשח בשמן, מפני שהכתוב אומר (דברים יז, כ): "למען יאריך ימים על ממלכתו הוא ובניו", כלומר, צאצאי דוד ממשיכים את מלכות אביהם באופן טבעי. את שלמה משחו בכל זאת כדי להדגיש שהוא נבחר למלך ולא אדניו אחיו (רמב"ם, הלכות מלכים, א).

דוד נשבע לבת שבע

כח ויען המלך דוד ויאמר:

קראו לי לבת שבע!

ותבא לפני המלך ותעמד לפני המלך.

כט וישבע המלך ויאמר:

חי יהוה אשר פדה את נפשי {העלני} מפל צרה! **ל** כי באשר נשבעתי לך ביהוה אלהי ישראל, לאמר כי שלמה בנה ימלך אחרי, והוא ישב על כסאי תחת - כי בן אעשה היום הזה!

לא ותקד בת שבע אפים ארץ ותשתחו למלך ותאמר:

יחי אדני המלך דוד לעלם!

דוד מצוה להמליך את שלמה

לב ויאמר המלך דוד:

קראו לי צדוק הכהן ונתן הנביא ולבניהו בן יהוידע {מפסד משמר המלך}.

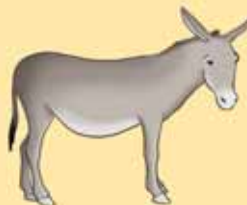
ויבאו {ויעמדו} לפני המלך. **לג** ויאמר המלך להם:

קחו עמכם את עבדי אדניכם {העבדים שלי, השרים} והרכבתם את שלמה בני על הפרדה אשר לי והורדתם אתו אל גחון {מעין השירות, הנמוך מירושלים}.

לד ומשח אתו {יטפטפו שמן על ראשו} שם צדוק הכהן ונתן הנביא למלך על ישראל, ותקעתם בשופר ואמרתם: "יחי המלך שלמה!"

לה ועליתם {תזרה לעיר} אתריו, ובא וישב על כסאי {כסא המלוכה}, והוא ימלך תחת תחתי {במקומי}, ואתו צויתי להיות נגיד {מלך} על ישראל ועל יהודה {עוד תחתי}.

מהי פרדה?

הכלאה בין סוס לחמור מולידה פרדה. לפי התורה אסור לגרם להלדת פרדה, וזהו אחד מאסורי כלאים, אך מתר לקנות פרדה. לפי פרק י נראה שיבאו פרדות ממצרים. רכיבה על פרדה או חמור במקרא, משמעותה - גדלה וכבוד. מכירים עוד מלך שנתן לאדם אחר לרכב על בהמת הרכיבה שלו? (רמז - מגלת אסתר).